

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (septintoji kolegija) SPRENDIMAS

2024 m. balandžio 25 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Socialinė apsauga – Reglamentas (EB) Nr. 883/2004 – Išmokos šeimai – 68 straipsnis – Taisyklės dėl pirmenybės, kai teisė gauti išmokas sutampa – Kompetentingos valstybės narės įstaigos pareiga subsidiaria tvarka pateikti prašymą pagal prioriteto teisę kompetentingos valstybės narės įstaigai – Prašymo skirti išmokas šeimai nebuvimas vaiko gyvenamosios vietos valstybėje narėje – Dalies išmokų šeimai, sumokėtų vieno iš tėvų darbo pagal darbo sutartį valstybėje narėje, susigrąžinimas“

Byloje C-36/23

dėl *Finanzgericht Bremen* (Brėmeno finansų teismas, Vokietija) 2023 m. sausio 19 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2023 m. sausio 25 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

L

prieš

Familienkasse Sachsen der Bundesagentur für Arbeit

TEISINGUMO TEISMAS (septintoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas F. Biltgen (pranešėjas), teisėjai J. Passer ir M. L. Arastey Sahún,

generalinis advokatas J. Richard de la Tour,

posėdžio sekretorė N. Mundhenke, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2023 m. lapkričio 22 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Familienkasse Sachsen der Bundesagentur für Arbeit*, atstovaujamos M. Gößling,
- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos J. Möller,
- Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek ir J. Vlácil,
- Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocato dello Stato* L. Fiandaca,

* Proceso kalba: vokiečių.

- Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos E. M. M. Besselink ir K. Bulterman,
- Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna, J. Lachowicz ir A. Siwek-Ślusarek,
- Slovakijos vyriausybės, atstovaujamos E. V. Drugda ir S. Ondrášiková,
- Europos Komisijos, atstovaujamos F. Clotuche-Duvieusart ir B.-R. Killmann,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo (OL L 166, 2004, p. 1.; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 5 t., p. 72; klaidų ištaisymas OL L 200, 2004, p. 1) 68 straipsnio išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant L ir *Familienkasse Sachsen der Bundesagentur für Arbeit* (Saksonijos federalinės darbo agentūros šeimos išmokų kasa, toliau – Šeimos išmokų kasa) ginčą dėl pastarosios prašymo grąžinti dalį L išmokėtų išmokų šeimai.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Reglamentas Nr. 1408/71

- 3 1971 m. birželio 14 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 1408/71 dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims, savarankiškai dirbantiems asmenims ir jų šeimos nariams, judantiems Bendrijoje, iš dalies pakeisto ir atnaujinto 1996 m. gruodžio 2 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 118/97 (OL L 28, 1997, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 3 t., p. 3), (toliau – Reglamentas Nr. 1408/71), 76 straipsnyje nustatyta:

„1. Jeigu tą patį laikotarpį tam pačiam šeimos nariui ir darbinei veiklai tęsti yra mokamos išmokos šeimai pagal tos valstybės narės, kurios teritorijoje šeimos nariai gyvena, teisės aktus, teisė gauti išmokas šeimai, mokamas pagal kitos valstybės narės teisės aktus, jei tai numatyta pagal 73 ar 74 straipsnius, sumažinama tokiu dydžiu, kuris mokamas [išlieka sumažinant išmokas tokia suma, kuri mokama] pagal pirmosios valstybės narės teisės aktus.

2. Jeigu valstybėse narėse, kurių teritorijoje šeimos nariai gyvena, išmokų skirti neprašoma, kitos valstybės narės kompetentinga įstaiga gali taikyti 1 dalies nuostatas, tartum išmokas būtų paskyrusi pirmoji valstybė narė.“

Reglamentas Nr. 883/2004

4 Reglamento Nr. 883/2004 35 konstatuojamojoje dalyje įtvirtinta:

„Siekiant išvengti neleistino išmokų sutapimo, reikia numatyti pirmenybines nuostatas tais atvejais, kai sutampa teisės gauti išmokas šeimai pagal kompetentingos valstybės narės ir tos valstybės narės, kurioje gyvena šeimos nariai, įstatymus.“

5 Šio reglamento 1 straipsnio a–c punktuose pateikiamos šios apibrėžtys:

„Šiame reglamente:

- a) „darbas pagal darbo sutartį“ – bet kuri veikla arba statusas, laikomi tokiais pagal tos valstybės narės, kurioje verčiamasi šia veikla arba egzistuoja šis statusas, socialinės apsaugos įstatymus;
- b) „savarankiškas darbas“ – bet kuri veikla arba statusas, laikomi tokiais pagal tos valstybės narės, kurioje verčiamasi šia veikla arba egzistuoja šis statusas, socialinės apsaugos įstatymus;
- c) „apdraustasis“ pagal III antraštinės dalies 1 ir 3 skyriuose nurodytas socialinės apsaugos sritis – bet kuris asmuo, atitinkantis valstybės narės, kuri yra kompetentinga vadovaujantis II antraštine dalimi, teisės aktų sąlygas dėl teisės gauti išmokas, atsižvelgiant į šio reglamento nuostatas“.

6 Minėto reglamento 11 straipsnio 3 dalyje numatyta:

„Laikantis 12–16 straipsnių nuostatų:

- a) vienoje valstybėje narėje pagal darbo sutartį arba savarankiškai dirbantiems asmenims taikomi tos valstybės teisės aktai;

<...>“

7 To paties reglamento III antraštinės dalies „Specialios nuostatos, susijusios su įvairiomis išmokų rūšimis“ 8 skyriuje, skirtame išmokoms šeimai, yra 67–69 straipsniai.

8 Reglamento Nr. 883/2004 67 straipsnyje „Šeimos nariai, gyvenantys kitoje valstybėje narėje“ nustatyta:

„Asmuo turi teisę gauti išmokas šeimai pagal kompetentingos valstybės narės teisės aktus, taip pat ir už savo šeimos narius, gyvenančius kitoje valstybėje narėje, tartum jie gyventų pirmojoje valstybėje narėje. Tačiau pensininkas turi teisę gauti išmokos šeimai pagal valstybės narės, atsakingos už jo pensijos mokėjimą, teisės aktus.“

9 Šio reglamento 68 straipsnyje „Pirmenybinės taisyklės, kai išmokos sutampa“ nustatyta:

„1. Jeigu išmokos tuo pačiu laikotarpiu ir tiems patiems šeimos nariams priklauso pagal daugiau kaip vienos valstybės narės teisės aktus, taikomos šios pirmenybinės taisyklės:

- a) jeigu daugiau nei viena valstybė narė išmokas privalo mokėti skirtingu pagrindu, išmokos skiriamos tokia prioritetine tvarka: pirma – teisės į išmokas, įgytos darbo pagal darbo sutartį arba savarankiško darbo pagrindu, antra – teisės į išmokas, įgytos pensijos mokėjimo pagrindu, ir trečia – teisės, įgytos gyvenamosios vietos pagrindu;
- b) jeigu daugiau nei viena valstybė narė išmokas privalo mokėti tuo pačiu pagrindu, prioritentinė tvarka nustatoma remiantis šiais papildomais kriterijais:
 - i) jeigu teisės į išmokas įgytos darbo pagal darbo sutartį arba savarankiško darbo pagrindu: vaikų gyvenamoji vieta, su sąlyga, kad toks darbas ten yra, ir papildomai, tam tikrais atvejais, didžiausia vienas kitam prieštaraujantiais teisės aktais numatytų išmokų suma. Pastaruoju atveju išmokų išlaidomis dalijamasi pagal kriterijus, nustatytus įgyvendinimo reglamente;

<...>

- iii) jeigu teisės į išmokas įgytos gyvenamosios vietos pagrindu: vaikų gyvenamoji vieta.

2. Jeigu teisės į išmokas sutampa, išmokos šeimai mokamos pagal tuos teisės aktus, kurie buvo pripažinti prioritetiniais pagal 1 dalies nuostatas. Pagal kitą, pirmajam prieštaraujantį, teisės aktą arba aktus priklausančių išmokų šeimai mokėjimas sustabdomas mokant tik pirmajame teisės akte numatyto dydžio išmoką, o už ją viršijančią sumą prireikus mokamas diferencinis priedas. Tačiau už vaikus, kurie, kai teisės į atitinkamą išmoką yra įgytos tik gyvenamosios vietos pagrindu, gyvena kitoje valstybėje narėje, toks diferencinis priedas neturi būti mokamas.

3. Jeigu pagal 67 straipsnio nuostatas prašymas gauti išmoką šeimai pateikiamas valstybės narės, kurios teisės aktai yra taikomi, kompetentingai įstaigai, o ne pagal pirmenybinę teisę remiantis šio straipsnio 1 ir 2 dalimis:

- a) ta įstaiga nedelsdama perduoda prašymą valstybės narės, kurios įstatymai galioja pagal prioritетines [prioriteto] taisykles, kompetentingai įstaigai, praneša apie tai atitinkamam asmeniui ir, nepažeisdama įgyvendinimo reglamento nuostatų dėl laikino išmokų skyrimo, prireikus moka 2 dalyje nurodytą diferencinį priedą;
- b) valstybės narės, kurios teisės aktai taikomi pagal prioritетines [prioriteto] taisykles, kompetentinga įstaiga nagrinėja šį prašymą, tartum jis būtų pateiktas tiesiogiai jai, o šio prašymo pateikimo pirmajai įstaigai data laikoma jo pateikimo prioritетinei [pagal prioriteto teisę kompetenciją turinčiai] įstaigai data.“

10 Šio reglamento 76 straipsnio 4 ir 5 dalyse nurodyta:

„4. Įstaigos ir asmenys, kuriems taikomas šis reglamentas, privalo informuoti vieni kitus ir bendradarbiauti, kad užtikrintų tinkamą šio reglamento įgyvendinimą.

<...>

Atitinkami asmenys turi kiek galima greičiau pranešti kompetentingos valstybės narės ir gyvenamosios valstybės narės įstaigoms apie bet kokius asmeninius ar šeimos padėties pasikeitimus, turinčius įtakos jų teisei į išmokas pagal šį reglamentą.

5. Nevykdant informacijos teikimo įsipareigojimo, nurodyto 4 dalies trečioje pastraipoje, gali būti taikomos atitinkamos nacionaliniuose įstatymuose numatytos priemonės. Tačiau šios priemonės turi būti lygiavertės priemonėms, kurios pagal šalies įstatymus taikomos panašiomis aplinkybėmis ir negali panaikinti arba per daug suvaržyti pareiškėjų galimybės praktiškai naudotis pagal šį reglamentą jiems suteiktomis teisėmis.“

11 To paties reglamento 81 straipsnyje numatyta:

„Bet koks prašymas, pareiškimas ar skundas, kuris turėjo būti pateiktas laikantis vienos valstybės narės teisės aktais nustatyto termino tos valstybės narės valdžios institucijai, įstaigai ar teismui, laikantis to paties termino turi būti priimti kitos valstybės narės atitinkamos valdžios institucijos, įstaigos ar teismo. Tuo atveju valdžios institucija, įstaiga ar teismas priimančys prašymą, pareiškimą ar skundą[,] tiesiogiai ar per atitinkamos valstybės narės kompetentingas institucijas nedelsdami jį persiunčia pirmosios valstybės narės kompetentingai valdžios institucijai, įstaigai ar teismui. Prašymo, pareiškimo ar skundo pateikimo antrosios valstybės narės valdžios institucijai, įstaigai ar teismui data laikoma jų pateikimo kompetentingai valdžios institucijai, įstaigai ar teismui data.“

12 Reglamento Nr. 883/2004 84 straipsnis „Įmokų surinkimas ir išmokų atgavimas“ suformuluotas taip:

„1. Vienos valstybės narės įstaigai mokėtinos įmokos gali būti surenkamos ir vienos valstybės narės įstaigos sumokėtos, bet asmeniui nepriklausančios, išmokos gali būti atgaunamos kitoje valstybėje narėje remiantis administravimo tvarka ir garantijomis bei privilegijomis, taikomomis įmokų, mokėtinų atitinkamai pastarosios valstybės narės įstaigai, surinkimui ir jos sumokėtų, bet asmeniui nepriklausančių, išmokų atgavimui.

2. Įvykdomi teisminių ir administracinių institucijų sprendimai dėl įmokų, palūkanų ir bet kokių kitų mokesčių rinkimo arba sumokėtų, tačiau asmeniui nepriklausančių, išmokų atgavimo pagal vienos valstybės narės teisės aktus kitos valstybės narės kompetentingos įstaigos prašymu pripažįstami ir vykdomi remiantis pastarosios valstybės narės teisės aktų nustatyta tvarka ir joje numatytais apribojimais bei bet kokiomis kitomis jos procedūromis, taikomomis panašioms pastarosios valstybės narės sprendimams. Tokie sprendimai skelbiami vykdytiniais toje valstybėje narėje tiek, kiek to reikalauja tos valstybės narės teisės aktai ir bet kokios kitos procedūros.

<...>“

Reglamentas (EB) Nr. 987/2009

13 2009 m. rugsėjo 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 987/2009, nustatančio Reglamento (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo įgyvendinimo tvarką (OL L 284, 2009, p. 1), 3 straipsnio 2 dalyje nustatyta:

„Asmenys, kuriems taikomas [Reglamentas Nr. 883/2004], privalo persiųsti atitinkamai įstaigai informaciją, dokumentus ar patvirtinamuosius įrodymus, kurių reikia jų arba jų šeimos padėčiai nustatyti, jų teisėms ir pareigoms nustatyti ar išlaikyti ir taikytiniams teisės aktams bei jų pareigoms pagal juos nu statyti.“

14 Šio reglamento 60 straipsnyje numatyta:

„1. Prašymas skirti išmokas šeimai pateikiamas kompetentingai įstaigai. Taikant [Reglamento Nr. 883/2004] 67 ir 68 straipsnius, ypač sprendžiant asmens teisės prašyti tokios išmokos klausimą, turi būti atsižvelgiama į visos šeimos padėtį taip, lyg visiems susijusiems asmenimis būtų taikomi atitinkamos valstybės narės teisės aktai ir lyg jie gyventų toje valstybėje narėje. Kai asmuo, turintis teisę prašyti išmokos, nepasinaudoja savo teise, valstybės narės, kurios teisės aktai taikomi, kompetentinga įstaiga atsižvelgia į kito iš tėvų ar asmens, kuris juo laikomas, arba vaiką ar vaikus globojančio asmens ar įstaigos prašymą skirti išmokas šeimai.

2. Įstaiga, kuriai pateikiamas prašymas pagal 1 dalį, išnagrinėja prašymą remdamasi pareiškėjo pateiktais išsamiais duomenimis, atsižvelgdama į visas pareiškėjo šeimos padėties faktines ir teises aplinkybes.

Jei ta įstaiga nusprendžia, kad jos teisės aktai taikomi laikantis prioritetinės tvarkos pagal [Reglamento Nr. 883/2004] 68 straipsnio 1 ir 2 dalis, ji suteikia išmokas šeimai pagal jos taikomus teisės aktus.

Jei ta įstaiga mano, kad pagal [Reglamento Nr. 883/2004] 68 straipsnio 2 dalį gali būti suteikta teisė į diferencinį priedą pagal kitos valstybės narės teisės aktus, ta įstaiga nedelsdama perduoda prašymą kitos valstybės narės kompetentingai įstaigai ir informuoja apie tai atitinkamą asmenį; be to, ji informuoja kitos valstybės narės įstaigą apie savo sprendimą dėl prašymo ir sumokėtų išmokų šeimai dydį.

3. Jei įstaiga, kuriai pateiktas prašymas, nusprendžia, kad taikomi jos teisės aktai, tačiau ne prioriteto teisės pagal [Reglamento Nr. 883/2004] 68 straipsnio 1 ir 2 dalis pagrindu [ne prioriteto tvarka pagal [Reglamento Nr. 883/2004] 68 straipsnio 1 ir 2 dalis], ji nedelsdama priima laikiną sprendimą dėl taikytinų pirmenybės [prioriteto] taisyklių ir pagal [Reglamento 883/2004] 68 straipsnio 3 dalį perduoda prašymą kitos valstybės narės įstaigai bei apie tai informuoja pareiškėją. Ta įstaigai per dviejų mėnesių laikotarpį pareiškia savo poziciją dėl laikino sprendimo.

Jei įstaiga, kuriai buvo perduotas prašymas, nepareiškia savo pozicijos per du mėnesius nuo prašymo gavimo, pirmiau minėtas laikinas sprendimas taikomas ir ši įstaiga moka pagal jos teisės aktus numatytas išmokas bei informuoja įstaigą, kuriai buvo pateiktas prašymas, apie sumokėtų išmokų dydį.

<...>

5. Jei laikinai išmokas mokėjusi įstaiga sumoka didesnę sumą, nei suma, kurią ji privalo galiausiai sumokėti, ji gali kreiptis į atsakomybę prioriteto tvarka turinčią įstaigą prašydama kompensuoti perviršį įgyvendinimo reglamento 73 straipsnyje nustatyta tvarka.“

Vokietijos teisė

15 Pagrindinėje byloje taikytinos redakcijos *Einkommensteuergesetz* (Pajamų mokesčio įstatymas, toliau – *EStG*) 31 straipsnio trečiame sakinyje numatyta:

„Einamaisiais kalendoriniais metais išmokos šeimai mokamos kas mėnesį kompensuojant sumokėtus mokesčius.“

16 *EStG* 32 straipsnio 1 dalies 1 ir 3 punktuose nustatyta:

„(1) Vaikai – tai:

1. vaikai, susiję su pirmos eilės mokesčių mokėtoju,

<...>

3) Į vaiką atsižvelgiama nuo kalendorinio mėnesio, kurį jis gimė, ir toliau einantį kiekvieną kalendorinį mėnesį, kuriam prasidedant jam nėra 18 metų.“

17 *EStG* 62 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Pagal šį įstatymą teisę į išmokas šeimai už vaikus, kaip suprantama pagal 63 straipsnį, turi kiekvienas asmuo, kuris:

1) turi nuolatinę arba įprastinę gyvenamąją vietą šalies teritorijoje arba

2) neturi nuolatinės ar įprastos gyvenamosios vietos nacionalinėje teritorijoje, bet

a) yra neribotai apmokestinamas pajamų mokesčiu pagal 1 straipsnio 2 dalį arba

b) laikomas neribotai apmokestinamu pajamų mokesčiu pagal 1 straipsnio 3 dalį.

<...>“

18 *EStG* 63 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta:

„1 Vaikai – tai:

1) vaikai, kaip suprantama pagal 32 straipsnio 1 dalį,

<...>

² 32 straipsnio 3–5 dalys taikomos pagal analogiją. <...>“

19 70 straipsnio 2 dalyje nustatyta:

„1 Jeigu su teise į išmokas šeimai susijusios aplinkybės pasikeičia, išmokų šeimai skyrimas turi būti panaikintas arba pakeistas nuo dienos, kai pasikeitė aplinkybės. <...>“

20 Pagrindinėje byloje taikytinos redakcijos *Abgabenordnung* (Mokesčių kodeksas) 37 straipsnyje nustatyta:

„1) Reikalavimai, kylantys iš mokesčių santykių, yra prievolė surinkti mokestį iš apmokestinamojo asmens, teisė susigrąžinti sumokėtą mokestį, teisė surinkti mokestį iš solidariai atsakingo asmens, teisė į papildomus mokesčius mokėjimus, teisė į mokesčių grąžinimą pagal 2 dalį ir teisė į grąžinamąsias išmokas pagal atskirus mokesčius reglamentuojančius įstatymus.

2)¹ Jei mokestis, mokesčių grąžinimas, žalos atlyginimo suma arba papildomas mokestinis mokėjimas buvo sumokėti arba grąžinti be teisinio pagrindo, solidariai atsakingas asmuo, kurio lėšomis buvo atliktas mokėjimas, turi teisę reikalauti, kad mokėjimo gavėjas grąžintų sumokėtą arba atgal sumokėtą sumą.² Tai taikoma ir tada, kai mokėjimo arba grąžinimo teisinis pagrindas vėliau išnyksta.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 21 Ieškovas pagrindinėje byloje yra Lenkijos pilietis, kuris daugelį metų dirba samdomą darbą Vokietijoje. Jo sutuoktinė su jų 2008 m. gimusiu vaiku gyvena Lenkijoje.
- 22 2016 m. ieškovas pagrindinėje byloje pateikė prašymą skirti išmokas šeimai Vokietijoje ir patvirtino, kad dirba pagal darbo sutartį Vokietijoje ir kad jo sutuoktinė nevykdė jokios profesinės veiklos Lenkijoje. Šeimos išmokų kasa patenkino šį prašymą motyvuodama tuo, kad Vokietijos teisės aktai, pagal kuriuos suteikiama teisė gauti išmokas šeimai, pirmiausia taikomi ieškovo pagrindinėje byloje darbo pagal darbo sutartį laikotarpiu.
- 23 2019 m., vykstant teisės į išmokas šeimai kontrolės procedūrai, Šeimos išmokų kasa nusiuntė ieškovui pagrindinėje byloje klausimyną, siekdama patvirtinti pateiktus duomenis, ir paprašė kompetentingų Lenkijos valdžios institucijų pateikti informaciją apie galimą ieškovo pagrindinėje byloje sutuoktinės profesinę veiklą ir teisę į Lenkijos išmokas šeimai.
- 24 Šios valdžios institucijos atsakė, kad ji nuo 2006 m. vykdė profesinę veiklą ir mokėjo įmokas pagal Lenkijos žemės ūkio socialinės apsaugos sistemą, tačiau negavo Lenkijos išmokų šeimai. Nors nuo tada, kai 2019 m. Lenkijoje buvo iš dalies pakeisti teisės aktai, buvo galima gauti vadinamąsias „500 + išmokas šeimai“ netaikant pajamų sąlygos, ieškovo pagrindinėje byloje sutuoktinė vis dėlto tariamai pareiškė, kad nepageidauja pateikti tokio prašymo.
- 25 Gavusi šį atsakymą, Šeimos išmokų kasa, taikydama *EStG* 70 straipsnio 2 dalį, nuo 2020 m. spalio mėn. panaikino Vokietijoje skiriamų išmokų šeimai sumą, lygią Lenkijoje pagal teisės aktus mokamų išmokų šeimai sumai.
- 26 Be to, Šeimos išmokų kasa, pateikdama „prašymą priimti sprendimą dėl kompetencijos“, paprašė kompetentingų Lenkijos valdžios institucijų išnagrinėti teisę į išmokas šeimai nuo 2019 m. liepos mėn. Šios institucijos, be kita ko, atsakė, kad ieškovo pagrindinėje byloje sutuoktinė nuo 2019 m. liepos 1 d. negavo jokios tokios rūšies išmokos ir kad ji pageidavo nepateikti prašymo išmokėti tokias išmokas.
- 27 2021 m. sausio 6 d. sprendimu Išmokų šeimai kasa panaikino išmokų šeimai skyrimą už laikotarpį nuo 2019 m. liepos mėn. iki 2020 m. rugsėjo mėn., neviršijant Lenkijos teisės aktuose numatytų išmokų šeimai sumos, ir pareikalavo, kad ieškovas pagrindinėje byloje grąžintų išmokų šeimai perviršį, t. y. 1 674,60 EUR sumą, atitinkančią šių išmokų mokėjimą per šį laikotarpį.
- 28 Atmetus ieškovo pagrindinėje byloje prašymą pakeisti šį sprendimą, jis pareiškė ieškinį *Finanzgericht Bremen* (Brėmeno finansų teismas, Vokietija), kuris yra prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

- 29 Grįsdamas savo ieškinį ieškovas pagrindinėje byloje tvirtina, kad jo sutuoktinė nevykdo profesinės veiklos, nes žemės ūkio valda, kurią ji paveldėjo iš tėvų, nėra eksploatuojama. Draudimo sutartis pagal Lenkijos žemės ūkio socialinio draudimo sistemą, į kurią jis moka įmokas, buvo pasirašyta dėl šios žemės ūkio valdos ir nėra siejama su savarankiškos žemės ūkio veiklos vykdymu. Be to, šio sprendimo 27 punkte nurodytu laikotarpiu jo sutuoktinė Lenkijoje nei prašė skirti išmokas šeimai, nei jų gavo.
- 30 Šeimai išmokų kasa, be kita ko, teigia, kad ieškovo pagrindinėje byloje sutuoktinė turi teisę į vadinamąsias „500 + išmokas“, kurios nuo 2019 m. liepos mėn. skiriamos neatsižvelgiant į pajamų gavimą. Be to, kaip matyti iš Lenkijos kompetentingų valdžios institucijų pateiktos informacijos, minėta sutuoktinė turi būti laikoma vykdančia profesinę veiklą Lenkijoje. Iš Reglamento Nr. 883/2004 68 straipsnio 1 dalies b punkto i papunkčio matyti, kad išmokos šeimai pirmiausia mokamos šioje valstybėje narėje, nes joje gyvena pareiškėjo pagrindinėje byloje vaikas ir sutuoktinė.
- 31 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos, susijusios su Reglamentu Nr. 1408/71, kuris buvo panaikintas Reglamentu Nr. 883/2004, visų pirma iš 2010 m. spalio 14 d. Sprendimo *Schwemmer* (C-16/09, EU:C:2010:605), matyti, kad teisės į išmokas šeimai apribojimas dėl tokios teisės buvimo kitoje valstybėje narėje galimas tik tuo atveju, jei išmokas šeimai faktiškai moka ta kita valstybė narė, ir kad, nesant tokios išmokos, neturi reikšmės tai, kad šios išmokos faktiškai nemokamos, nes nebuvo pateiktas atitinkamas prašymas.
- 32 Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad, kiek tai susiję su situacijomis, susiklosčiusiomis galiojant Reglamentui Nr. 883/2004, *Bundesfinanzhof* (Federalinis finansų teismas, Vokietija) nusprendė, kad, remiantis šio reglamento 68 straipsnio 3 dalies b punkte ir 81 straipsnyje įtvirtinta fikcija, valstybėje narėje, kurios teisės aktai netaikomi prioritetine tvarka, pateiktas prašymas skirti išmokas šeimai taip pat laikomas prašymu skirti išmokas šeimai, kuris tą pačią dieną buvo pateiktas valstybėje narėje, kurios teisės aktai taikomi prioritetine tvarka, o tai leidžia daryti išvadą, kad buvo įvykdyta formali teisės įgijimo sąlyga pateikiant prašymą šioje valstybėje. *Bundesfinanzhof* (Federalinis finansų teismas) teigimu, taip būtų, net jei pirmoji valstybė nežino apie užsienio elemento egzistavimą, nes pareiškėjas apie tai neinformavo, taigi neperduoda minėto prašymo antrajai valstybei narei. Iš to išplaukia, kad šio reglamento 68 straipsnio nuostatos netaikomos tik tuo atveju, kai valstybėje narėje, kurios teisės aktai taikomi prioritetine tvarka, neįvykdomos materialinės teisės įgijimo sąlygos, be kita ko, dėl to, kad viršyta amžiaus riba arba pajamų ribos.
- 33 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pabrėžia, kad Reglamentu Nr. 883/2004, kaip matyti iš jo 35 konstatuojamosios dalies, siekiama išvengti nepagrįsto išmokų sutapimo tuo atveju, kai teisė gauti išmokas šeimai pagal kelių valstybių narių teisės aktus sutampa, todėl pagal šio reglamento 68 straipsnyje nurodytas prioriteto taisykles asmeniui, turinčiam teisę į tokias išmokas, iš principo neturi būti skiriamos mažesnės išmokos nei tos, kurios jam būtų mokamos, jei šios pirmenybės taisyklės nebūtų taikomos.
- 34 Dėl minėto reglamento 68 straipsnio 3 dalies prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad šioje dalyje numatytas prašymų, kaip antai aprašytų šio sprendimo 32 punkte, prilyginimas, kuriuo siekiama supaprastinti teisių turėtojui taikomą procedūrą, neturi įtakos tam, kad prašymų skirti išmokas šeimai pateikimo terminai ir galimybė tokias išmokas skirti atgaline data ir toliau reglamentuojami nacionalinės teisės aktais, todėl tokį kasmetinį prašymą Lenkijoje

reikalaujama pateikti iš anksto. Be to, šios 3 dalies a punkte nurodyta procedūra susijusi tik su situacija, kai turi būti priimtas sprendimas dėl prašymo skirti išmokas šeimai, kuris dar nebuvo išnagrinėtas.

- 35 Vis dėlto, jei taip nebūtų ir Reglamento Nr. 883/2004 68 straipsnio 1 dalyje numatytos pirmenybinės taisyklės turėtų būti taikomos esant tokiai situacijai, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar atitinkamų valstybių narių pirmenybę reikia nustatyti remiantis nacionalinėje teisėje numatytais teisių suteikimo sąlygomis, ar šio reglamento 11–16 straipsniuose nurodytais kriterijais. Dėl antrojo atvejo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teiraujasi, ar reikia preziumuoti, kad asmuo dirba pagal darbo sutartį arba savarankiškai valstybėje narėje, jei tai patvirtina šios valstybės narės kompetentingos institucijos, nors minėtas asmuo teigia priešingai.
- 36 Tokiomis aplinkybėmis *Finanzgericht Bremen* (Brėmeno finansų teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- „1) Ar pagal Reglamento (EB) Nr. 883/2004 68 straipsnį leidžiama vėliau atgauti Vokietijoje išmokėtų išmokų šeimai dalį remiantis tuo, kad pirmenybė teiktina teisei į išmoką kitoje valstybėje narėje, net kai joje išmoka vaikui nebuvo ir nėra paskirta ir mokama, ir dėl to suma, kuri pagal Vokietijos teisės aktus liktų teisės į išmoką turėtojams, galiausiai būtų mažesnė nei Vokietijoje mokama išmoka vaikui?
- 2) Ar atsakant į klausimą, koku pagrindu kelios valstybės narės turi skirti išmokas, kaip tai suprantama pagal Reglamento (EB) Nr. 883/2004 68 straipsnį, kitaip tariant, dėl ko įgyjamos koordinuotos teisės į išmoką, turi būti orientuojamasi į nacionalinės teisės normose nustatytas teisių įgijimo sąlygas, ar į tai, dėl kokios aplinkybės atitinkamiems asmenims pagal Reglamento Nr. 883/2004 11–16 straipsnius taikomi atitinkamų valstybių narių teisės aktai?
- 3) Jei lemiamą reikšmę turi tai, dėl kokios aplinkybės atitinkamiems asmenims pagal Reglamento Nr. 883/2004 11–16 straipsnius taikomi atitinkamų valstybių narių teisės aktai, ar Reglamento Nr. 883/2004 68 straipsnis, siejamas su 1 straipsnio a ir b punktais ir 11 straipsnio 3 dalies a punktu, turi būti aiškinamas taip, kad asmens darbo pagal darbo sutartį arba savarankiško darbo kitoje valstybėje narėje faktas ar statuso, kuris pagal socialinio draudimo teisės aktus prilygintas tokiai veiklai, buvimas preziumuotinas tuomet, kai kitos valstybės narės socialinio draudimo įstaiga pateikia pažymą, kad tas asmuo apdraustas kaip „ūkininkas“, o išmokų šeimai klausimu kompetentinga įstaiga patvirtina jo darbo pagal darbo sutartį faktą, net jei pats asmuo teigia, kad draudimas susijęs tik su nuosavybės teise į ūkį, kuris registruotas kaip žemės ūkio paskirties žemė, bet ūkininkavimo veikla jame faktiškai nevykdoma?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

- 37 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 883/2004 68 straipsnis, kuriame nustatytos pirmenybinės taisyklės, kai išmokos šeimai sutampa, turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį valstybės narės, kurios teisės aktai nėra prioritetiniai pagal šio straipsnio 1 dalyje nurodytus kriterijus, įstaigai leidžiama reikalauti, kad suinteresuotasis asmuo kompensuotų dalį tokių išmokų, sumokėtų šioje valstybėje

- narėje, dėl to, kad egzistuoja teisė į šias išmokas, numatyta kitos valstybės narės teisės aktuose, taikomuose prioritetine tvarka, net jeigu toje kitoje valstybėje narėje nebuvo nustatyta ar išmokėta jokia išmoka šeimai.
- 38 Pirmiausia reikia priminti, kad darbuotojas, kuris, kaip ir ieškovas pagrindinėje byloje, dirba vienoje valstybėje narėje ir kurio šeima gyvena kitos valstybės narės teritorijoje, patenka į Reglamento Nr. 883/2004 67 straipsnio taikymo sritį.
- 39 Reglamento Nr. 883/2004 67 straipsnyje įtvirtintas principas, pagal kurį asmuo turi teisę prašyti išmokų šeimai už savo šeimos narius, kurie gyvena kitoje, o ne šias išmokas mokėti kompetentingoje valstybėje narėje, tartum jie gyventų šioje pastarojoje valstybėje narėje. Taigi šiuo straipsniu siekiama palengvinti darbuotojams migrantams išmokų šeimai gavimą valstybėje, kurioje jie dirba, jeigu šeima su jais neatvyko (šiuo klausimu žr. 2019 m. rugsėjo 18 d. Sprendimo *Moser*, C-32/18, EU:C:2019:752, 35 ir 36 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).
- 40 Vis dėlto šis prilyginimo principas nėra absoliutus, nes kai pagal skirtingus teisės aktus mokėtinos kelios išmokos, turi būti taikomos Reglamento Nr. 883/2004 68 straipsnyje numatytos taisyklės, draudžiančios išmokų sutapimą (šiuo klausimu žr. 2022 m. spalio 13 d. Sprendimo *DN (Išmokų šeimai susigrąžinimas)*, C-199/21, EU:C:2022:789, 33 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 41 Kaip matyti iš Reglamento Nr. 883/2004 35 konstatuojamosios dalies, šių taisyklių tikslas – išvengti nepagrįsto išmokų sutapimo, kai teisė gauti išmokas šeimai sutampa.
- 42 Taigi Reglamento Nr. 883/2004 68 straipsnio 1 dalies a punkte nustatytos pirmenybinės taisyklės, kai daugiau nei viena valstybė narė išmokas turi mokėti skirtingais pagrindais, o šios dalies b punkte nustatyta tuo pačiu pagrindu mokamų išmokų prioritetine tvarka. Šio straipsnio 2 dalyje numatyta, kad tuo atveju, kai teisės į išmokas sutampa, išmokos šeimai mokamos pagal tuos teisės aktus, kurie buvo pripažinti taikomais prioritetine tvarka, o pagal kitus teisės aktus priklausančių išmokų šeimai mokėjimas apribojamas mokant tik pirmajame teisės akte numatyto dydžio išmoką, o už ją viršijančią sumą prireikus mokamas diferencinis priedas.
- 43 Dėl šių pirmenybinių taisyklių taikymo reikia priminti, kad iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, jog siekiant pripažinti, jog toks sutapimas egzistuoja konkrečioje byloje, nepakanka, kad išmokos būtų mokamos vaiko gyvenamosios vietos valstybėje ir tuo pat metu tik galėtų būti mokamos kitoje valstybėje narėje. Be to, tam, kad galėtų pasinaudoti šia teise, suinteresuotasis asmuo turi atitikti visas tiek formalias, tiek materialines tos valstybės nacionalinės teisės aktuose numatytas sąlygas, tarp kurių, pavyzdžiui, gali būti sąlyga pateikti išankstinį prašymą dėl tokių išmokų mokėjimo (šiuo klausimu žr. 2010 m. spalio 14 d. Sprendimo *Schwemmer*, C-16/09, EU:C:2010:605, 52 ir 53 punktus ir 2022 m. spalio 13 d. Sprendimo *DN (Šeimos išmokų susigrąžinimas)*, C-199/21, EU:C:2022:789, 34 ir 35 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).
- 44 Šios jurisprudencijos, susijusios su Reglamento Nr. 1408/71 76 straipsnyje numatytais pirmenybinėmis taisyklėmis, nepaneigia Reglamento Nr. 883/2004 68 straipsnio 3 dalyje numatyta tvarka.
- 45 Šiuo klausimu iš Reglamento Nr. 883/2004 68 straipsnio 3 dalies a punkto matyti, kad valstybės narės, kuriai pateiktas prašymas skirti išmokas šeimai, bet kurios teisės aktai pagal to paties straipsnio 1 ir 2 dalis netaikomi prioritetine tvarka, kompetentinga įstaiga nedelsdama perduoda šį prašymą valstybės narės, kurios teisės aktai taikomi prioritetine tvarka, kompetentingai įstaigai,

praneša apie tai suinteresuotajam asmeniui ir prireikus moka šio straipsnio 2 dalyje nurodytą diferencinį priedą, nepažeisdama Reglamento Nr. 987/2009 60 straipsnio nuostatų dėl laikino išmokų skyrimo.

- 46 Dėl pastarojo straipsnio, kuris dėl to, kad jame daroma nuoroda į Reglamento Nr. 883/2004 67 ir 68 straipsnius, turi būti nagrinėjamas atsižvelgiant į šiuos straipsnius (šiuo klausimu žr. 2019 m. rugsėjo 18 d. Sprendimo *Moser*, C-32/18, EU:C:2019:752, 34 punktą), reikia konstatuoti, kad jo 3 dalies pirmoje pastraipoje nustatyta, jog prašymą skirti išmokas šeimai gavusi įstaiga, kuri mano, kad jos teisės aktai nėra taikomi prioritetine tvarka, priima laikiną sprendimą dėl taikytinų pirmenybinių taisyklių ir perduoda šį prašymą kitos valstybės narės įstaigai, kartu informuodama pareiškėją apie šį perdavimą. Tos pačios dalies antroje pastraipoje patikslinama, kad jei įstaiga, kuriai buvo perduotas prašymas, nepareiškia savo pozicijos per du mėnesius nuo prašymo gavimo, pirmiau minėtas laikinas sprendimas taikomas ir ši įstaiga moka pagal jos teisės aktus numatytas išmokas
- 47 Taigi iš Reglamento Nr. 987/2009 60 straipsnio formuluotės aiškiai matyti, kad valstybės narės įstaiga, kuriai pateiktas prašymas skirti išmokas šeimai ir kuri mano, kad jos teisės aktai nėra taikomi prioritetine tvarka, tuo atveju, kai, kaip manoma, kompetentinga įstaiga nepareiškia savo pozicijos, privalo mokėti išmokas, numatytas pagal šiuos teisės aktus.
- 48 Taigi tokiu atveju ši institucija negali sustabdyti minėtų išmokų šeimai mokėjimo pasiekus tokią sumą, kuri gali būti numatyta prioritetine tvarka taikomuose teisės aktuose, ir jų išmokėti kaip diferencinio priedo už dalį, kuri viršija šią sumą.
- 49 Be to, šį aiškinimą patvirtina Reglamento Nr. 987/2009 60 straipsnio 5 dalis, kurioje numatyta, kad, jei laikinai išmokas mokėjusi įstaiga sumoka didesnę sumą nei suma, kurią ji privalo galiausiai sumokėti, ji gali kreiptis į pagal prioriteto teisę kompetentingą įstaigą prašydama grąžinti perviršį.
- 50 Be to, Reglamento Nr. 883/2004 68 straipsnio 3 dalies b punkte numatyta, kad kompetentinga įstaiga, kurios teisės aktai taikomi prioritetine tvarka, nagrinėja šį prašymą taip, tarsi jis jai būtų pateiktas tiesiogiai, o prašymo pateikimo pirmajai įstaigai data laikoma prašymo pateikimo pagal prioriteto teisę kompetenciją turinčiai įstaigai data.
- 51 Reglamento Nr. 883/2004 68 straipsnio 3 dalies nuostatas papildo šio reglamento 81 straipsnio nuostatos, pagal kurias prašymo pateikimas kitos valstybės narės institucijai, įstaigai ar teismui, ne valstybės narės, kuri turi mokėti išmoką, turi tokį patį poveikį kaip ir tuo atveju, jei šis prašymas būtų tiesiogiai pateiktas pastarosios valstybės narės kompetentingai institucijai, o šio prašymo pateikimo pirmojoje valstybėje narėje data laikoma jo pateikimo institucijai, įstaigai ar teismui, kompetentingam jį nagrinėti, data.
- 52 Šių nuostatų tikslas – palengvinti darbuotojų migrantų judėjimą ir atsižvelgiant į įvairiose valstybėse narėse taikomų administracinių procedūrų sudėtingumą supaprastinti administracinius veiksmus, kurių jie turi imtis, kartu išvengti to, kad vien dėl formalių priežasčių iš suinteresuotųjų asmenų būtų atimtos jų teisės (šiuo klausimu žr. 2022 m. rugsėjo 29 d. Sprendimo *Chief Appeals Officer ir kt.*, C-3/21, EU:C:2022:737, 26 punktą).
- 53 Taigi, jeigu daroma prielaida, kad suinteresuotojo asmens pateiktas prašymas automatiškai perduodamas valstybės narės, kurios teisės aktai taikomi prioritetine tvarka, kompetentingai įstaigai, ir kadangi dėl fikcijos, jog prašymo pateikimo kompetentingai įstaigai data laikytina

- prašymo pateikimo įstaigai, turinčiai jį nagrinėti prioritetine tvarka, data, šio sprendimo 43 punkte nurodyta sąlyga, kad turi būti pateiktas išankstinis prašymas, iš principo nebereikalinga siekiant įvertinti situaciją, kai išmokos sutampa, kad būtų taikomos pirmenybinės taisyklės.
- 54 Vis dėlto turi būti laikomasi visų kitų pagal prioriteto teisę kompetenciją turinčios valstybės narės teisės aktuose nustatytų formalių ir materialinių sąlygų, nes prašymo skirti išmokas šeimai pateikimą reikia atskirti nuo teisės gauti tokias išmokas (šiuo klausimu žr. 2015 m. spalio 22 d. Sprendimo *Trapkowski*, C-378/14, EU:C:2015:720, 46 punktą ir 2022 m. spalio 13 d. Sprendimo *DN (Šeimos išmokų susigrąžinimas)*, C-199/21, EU:C:2022:789, 42 punktą).
- 55 Šiuo klausimu reikia priminti, kad valstybės narės išlieka kompetentingos organizuoti savo socialinės apsaugos sistemas ir kad kiekvienos valstybės narės teisės aktuose turi būti nustatytos socialinės apsaugos išmokų skyrimo sąlygos, jų dydis ir mokėjimo trukmė, taip pat prašymų skirti šias išmokas pateikimo terminai (2022 m. rugsėjo 29 d. Sprendimo *Chief Appeals Officer ir kt.*, C-3/21, EU:C:2022:737, 39 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 56 Be to, iš Reglamento Nr. 883/2004 1 straipsnio a ir b punktų – pagal kuriuos darbas pagal darbo sutartį arba savarankiškas darbas apibrėžiamas kaip bet kuri veikla arba statusas, laikomi tokiais taikant tos valstybės narės, kurioje verčiamasi šia veikla arba egzistuoja šis statusas, socialinės teisės aktus, – formuluotės matyti, kad vertinti, ar asmuo vykdo tokią veiklą, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 68 straipsnį, turi valstybės narės, kurioje verčiamasi šia veikla, kompetentinga įstaiga.
- 57 Iš tiesų, kadangi sprendimas dėl išmokų šeimai skyrimo priklauso nuo atitinkamos valstybės narės teisės aktų aiškinimo ir taikymo, kitos valstybės narės įstaiga negali įvertinti, ar įvykdytos visos sąlygos. Taigi ši įstaiga turi tik konstatuoti, kad kitos valstybės narės kompetentinga įstaiga arba faktiškai skyrė suinteresuotajam asmeniui išmokas šeimai, arba atsisakė jas skirti gavėjui (šiuo klausimu žr. 1983 m. vasario 3 d. Sprendimo *Robards*, 149/82, EU:C:1983:26, 11 punktą).
- 58 Nagrinėjamu atveju iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad tuo metu, kai Vokietijoje buvo pateiktas pirminis prašymas skirti išmokas šeimai, ši valstybė narė patenkino prašymą remdamasi savo, kaip pagal prioriteto teisę kompetenciją turinčios valstybės narės, kompetencija, neinicijuodama Reglamento Nr. 987/2009 60 straipsnio 3 dalyje numatyto mechanizmo.
- 59 Tik vėliau dėl Lenkijoje taikomų teisės aktų dalinio pakeitimo atlikusi patikrinimą Vokietijos Federacinė Respublika nusprendė, kad jos teisės aktai nebėra taikomi prioritetine tvarka, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 883/2004 68 straipsnio 1 ir 2 dalis, ir apie tai pranešė išmokų šeimai gavėjui ir kompetentingai Lenkijos įstaigai, kuri pagal šio reglamento 68 straipsnio 3 dalyje nustatytą tvarką turi nagrinėti prašymą taip, tarsi jis būtų jai pateiktas tiesiogiai, ir tai įvyko jo pateikimo kompetentingai Vokietijos įstaigai dieną.
- 60 Šiuo klausimu svarbu pažymėti, kad sąvoka „prašymas“, kurios negalima prilyginti reikalavimui gauti periodinę išmoką iš valstybės narės valdžios institucijų, reikalaujama, kad suinteresuotasis asmuo imtųsi administracinių veiksmų (šiuo klausimu žr. 2022 m. rugsėjo 29 d. Sprendimo *Chief Appeals Officer ir kt.*, C-3/21, EU:C:2022:737, 31 punktą), kaip ir buvo pareiškėjo pagrindinėje byloje, atsakiusio į klausimą, išsiųstą vykdant teisės į išmokas šeimai kontrolės procedūrą, siekiant patvirtinti pateiktus duomenis, atveju.

- 61 Tuo atveju, jei įvykdytos visos kitos Lenkijos teisės aktuose numatytos formos ir materialinės išmokų šeimai skyrimo sąlygos, Lenkijos Respublika negali pateikti su šiuo prašymu susijusių visiškai formalių argumentų, kad atsisakytų skirti išmokas šeimai. Juo labiau kad priežastys, dėl kurių asmuo atsisako arba neketina pateikti oficialaus prašymo, neturi jokios įtakos Teisingumo Teismo teikiamam atsakymui (šiuo klausimu žr. 2010 m. spalio 14 d. Sprendimo *Schwemmer*, C-16/09, EU:C:2010:605, 54 punktą).
- 62 Šiomis aplinkybėmis, kai Lenkijos pagal prioriteto teisę kompetenciją turinti įstaiga nemoka pagrindinėje byloje nagrinėjamų išmokų šeimai ir nepareiškia pozicijos dėl prašymo perduoti išmokas, Vokietijos įstaiga, kaip pirmoji įstaiga, į kurią kreiptasi, turi mokėti pagal jos teisės aktus numatytas išmokas, tačiau vėliau gali reikalauti, kad kompetentinga Lenkijos įstaiga grąžintų išmokų šeimai sumą, viršijančią tą, kuri jai priklauso pagal Reglamento Nr. 883/2004 nuostatas.
- 63 Kaip Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, pagal Reglamento Nr. 883/2004 68 straipsnio 3 dalies a punkto ir Reglamento Nr. 987/2009 60 straipsnio 2 ir 3 dalių nuostatas pagal prioriteto teisę kompetenciją turinčios valstybės narės įstaiga ir kompetenciją subsidiaria tvarka turinti valstybės narės įstaiga yra tarpusavyje susijusios ir šios dvi įstaigos turi bendrai nagrinėti prašymą skirti išmokas šeimai vienoje iš jų (šiuo klausimu žr. 2021 m. lapkričio 25 d. Sprendimo *Finanzamt Österreich (Išmokos šeimai vystomojo bendradarbiavimo darbuotojams)*, C-372/20, EU:C:2021:962, 66 punktą).
- 64 Be to, iš lojalaus bendradarbiavimo principo, sukonkretinto Reglamento Nr. 987/2009 60 straipsnio 5 dalyje, ir iš Reglamento Nr. 883/2004 84 straipsnio matyti, jog valstybė narė gali reikalauti, kad kita valstybė narė grąžintų išmokos šeimai perviršį, taip pat ir už praeitį, jeigu laikoma, kad kitos valstybės narės teisės aktuose numatyti formos ir materialiniai išmokų šeimai skyrimo reikalavimai yra įvykdyti už praeitį.
- 65 Bet koks kitas aiškinimas, pagal kurį vienai iš kompetentingų institucijų priekaištauojama dėl nepakankamo vienos iš kompetentingų įstaigų bendradarbiavimo dėl išmokų šeimai, mokėtinų išmokų gavėjui, dydžio arba pagal kurį šis gavėjas įpareigojamas grąžinti įstaigos išmokėtas sumas, kurių ji neturėjo mokėti, aiškiai prieštarautų sutapimo vengimo taisyklių tikslui užtikrinti kelių valstybių narių mokamų išmokų gavėjui bendrą išmokų sumą, identišką pagal vienos iš šių valstybių teisės aktus jam nustatytos palankiausios išmokos sumai (šiuo klausimu žr. 2010 m. spalio 14 d. Sprendimo *Schwemmer*, C-16/09, EU:C:2010:605, 58 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją ir 2019 m. rugsėjo 18 d. Sprendimo *Moser*, C-32/18, EU:C:2019:752, 42 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 66 Šiomis aplinkybėmis reikia priminti, kad pagal Reglamento Nr. 883/2004 76 straipsnio 4 dalį, nors įstaigos turi atsakyti į visus paklausimus per pagrįstą laikotarpį ir atitinkamiems asmenims suteikti visą reikalingą informaciją, kad jie galėtų naudotis šiuo reglamentu suteiktomis teisėmis, šie asmenys savo ruožtu turi kuo greičiau informuoti kompetentingos valstybės narės ir gyvenamosios vietos valstybės narės įstaigas apie bet kokius jų asmeninės ar šeimos padėties pasikeitimus, turinčius įtakos jų teisei į išmokas pagal minėtą reglamentą (šiuo klausimu žr. 2022 m. rugsėjo 29 d. Sprendimo *Chief Appeals Officer ir kt.*, C-3/21, EU:C:2022:737, 34 punktą).
- 67 Nagrinėjamu atveju, jeigu būtų nuspręsta, kad ieškovo pagrindinėje byloje pareiškimas, kad jo sutuoktinė nedirba Lenkijoje, neatitinka tikrovės, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, vis dėlto tokio pareigos informuoti nesilaikymo ištaisymas būtų ne išmokų susigrąžinimas pagal Reglamento Nr. 883/2004 68 straipsnį, o proporcingos priemonės,

numatytos nacionalinėje teisėje, kurios pagal šio reglamento 76 straipsnio 5 dalį, be kita ko, turi atitikti lygiavertiškumo ir veiksmingumo principus (šiuo klausimu žr. 2022 m. rugsėjo 29 d. Sprendimo *Chief Appeals Officer ir kt.*, C-3/21, EU:C:2022:737, 43 punktą).

- 68 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti: Reglamento Nr. 883/2004 68 straipsnis, kuriame nustatytos taisyklės dėl pirmenybės, kai teisė gauti išmokas sutampa, turi būti aiškinamas taip, kad nors pagal jį valstybės narės, kurios teisės aktai nėra taikomi prioritetine tvarka pagal šio straipsnio 1 dalyje nurodytus kriterijus, įstaigai neleidžiama reikalauti, kad suinteresuotasis asmuo grąžintų dalį šioje valstybėje narėje sumokėtų išmokų, vis dėlto, atsižvelgiant į teisę į šias išmokas, numatytą kitos valstybės narės teisės aktuose, taikomuose prioritetine tvarka, jeigu šioje kitoje valstybėje narėje nėra nei nustatyta, nei mokama jokia išmoka šeimai, ši įstaiga gali prašyti pagal prioriteto teisę kompetentingos įstaigos grąžinti išmokų sumą, viršijančią tą, kuri jai priklauso pagal šio reglamento nuostatas.

Dėl antrojo ir trečiojo klausimo

- 69 Atsižvelgiant į atsakymą į pirmąjį klausimą, nereikia atsakyti į antrąjį ir trečiąjį klausimus.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 70 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (septintoji kolegija) nusprendžia:

2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo 68 straipsnis, kuriame nustatytos taisyklės dėl pirmenybės, kai teisė gauti išmokas šeimai sutampa,

turi būti aiškinamas taip:

nors pagal jį valstybės narės, kurios teisės aktai nėra taikomi prioritetine tvarka pagal šio straipsnio 1 dalyje nurodytus kriterijus, įstaigai neleidžiama reikalauti, kad suinteresuotasis asmuo grąžintų dalį šioje valstybėje narėje sumokėtų išmokų, vis dėlto, atsižvelgiant į teisę į šias išmokas, numatytą kitos valstybės narės teisės aktuose, taikomuose prioritetine tvarka, jeigu šioje kitoje valstybėje narėje nėra nei nustatyta, nei mokama jokia išmoka šeimai, ši įstaiga gali prašyti pagal prioriteto teisę kompetentingos įstaigos grąžinti išmokų sumą, viršijančią tą, kuri jai priklauso pagal šio reglamento nuostatas.

Parašai.